

Tribiwnlys Prisio ar gyfer Cymru

**CYNGOR CYFFREDINOL YNGLŶN AG
APELIO YN ERBYN EICH TRETH GYNGOR
NEU ARDRETHI ANNOMESTIG**

ISBN 978 0 7504 5641 8

© Hawlfraint y Goron 2011

CMK-22-08-063

F2281011

BETH YW TRIBIWNLYS PRISIO?

Mae yna bedair swyddfa rhanbarthol i'r Tribiwnlys Prisio ar gyfer Cymru (TPC) sydd yn cael eu hariannu gan gronfeydd cyhoeddus Cynulliad Cenedlaethol Cymru (CCC).

Mae'r Tribiwnlys Prisio yn annibynnol o:

- Gynulliad Cenedlaethol Cymru (ag eithrio nawdd a galluogi deddfwriaeth);
- y Swyddog Prisio sy'n gosod gwerthoedd ardrethol ar eiddo annomestig;
- y Swyddog Rhestru sy'n gosod bandiau Treth Gyngor ar gyfer eiddo domestig; a
- chynghorau lleol (awdurdodau bilio) sy'n gyrru'r biliau ar gyfer ardrethi a Threth Gyngor: ac yn penderfynu pwy sy'n atebol.

Gwirfoddolwyr a phobl leol yw Aelodau Tribiwnlys Prisio ar gyfer Cymru. Er nad ydynt efallai yn gymwys yn broffesiynol, maent yn derbyn hyfforddiant ac yn brofiadol mewn gwrando apelau. Fel arfer bydd tri aelod yn gwrando ar eich apêl [er fe all dau aelod wrando apêl os ydi pawb yn cytuno i hyn].

Bydd clercc yn cynghori ar faterion trefn a'r gyfraith. Mae'r clercc yn gyflogedig gan y Tribiwnlys.

Mae'r TP yn darparu gwasanaeth rhad ac am ddim, felly ni all ddyfarnu eich bod yn talu costau. Fodd bynnag, mae'n rhaid i chi dalu eich costau eich hunain i fynyachu gwrandawriad tribiwnlys. Mae'r Tribiwnlys yn gwrando apelau yn lleol, lle bo modd gwneud hynny.

SUT MAE APELIO?

1. Ardrethi Annomestig a Phrisiant Treth Gyngor (Bandio)

Os nad ydych yn hapus gyda eich Gwerth Ardrethol neu fand Treth Gyngor, dylech gysylltu â'r Swyddog Prasio. (Mae'r Swyddog Prasio yn cael ei adnabod fel y Swyddog Rhestru pan yn delio ag apelau Treth Gyngor, ond mae'r ddau derm yn cyfeirio at yr un person.)

Bydd y Swyddog Prasio yn gyrru ffurflen i chi ei llenwi, a elwir yn gynnig, ac yn eich hysbysu o unrhyw gyfyngiadau amser.

Mae'n rhaid i'r Swyddog Prasio/Swyddog Rhestru (SP/SR) yn ôl y gyfraith yrru unrhyw gynnig na chytunwyd arno i'r Tribiwnlys o fewn y terfynau amser penodedig. Mae'n rhaid i hyn ddigwydd hyd yn oed os nad oes unrhyw drafodaethau wedi digwydd: ar drosglwyddiad mae'r cynigiad yn dod yn apêl.

Mae rhif ffôn ar gyfer eich Swyddog Prasio/Swyddog Rhestru lleol ar dudalennau olaf y daflen hon.

2. Rhaglennu Apelau

Er budd rheolaeth effeithiol, mae'r Swyddog Prasio/Swyddog Rhestru yn gweithredu system sy'n rhaglennu apelau fel y rhoir rhagrybudd o'r cyfnod trafod: cyn y rhestru arfaethedig gan y Tribiwnlys. Mae'r Tribiwnlys yn ystyried bod y weithred hon gan y SP/SR o gymorth i'r ddau barti a'r Tribiwnlys o safbwynt prosesu apelau yn effeithlon a'r defnydd o adnoddau sy'n cael eu hariannu gan y cyhoedd. Yr amser prysuraf yw yn union wedi ailbrisiad: ac o ganlyniad mae'n bosibl bydd oedi yn y flwyddyn gyntaf (2010/2011) ond rhagwelir y bydd hyn yn gwella mewn blynyddoedd i ddod.

3. Atebolrwydd Treth Gyngor

Dyma rai enghreifftiau o apelau gallai'r Tribiwnlys eu hystyried.

- Nad ydych yn meddwl y dylech fod yn atebol ar gyfer talu'r bil Treth Gyngor.

- Nid yw'r Cyngor yn fodlon rhoi gostyngiad i chi er fod person anabl yn byw yn eich eiddo ac mae yna le ychwanegol ar gyfer eu cadair olwyn neu fod yna ystafell, fel ystafell ymolchi neu gegin ychwanegol, sy'n caniatáu i'r person anabl fyw yno.
- Rydych yn credu y dylai'r Cyngor roi disgownt ar Dreth Gyngor rydych yn ei thalu ar eich eiddo.
- Rydych yn credu na ddylech dalu Treth Gyngor ar eich eiddo.

Yn gyntaf dylech ysgrifennu at eich Cyngor gan egluro beth yw'r broblem. Dylai'r Cyngor yrru ateb i chi o fewn dau fis. Os ydych yn dymuno apelio, mae'n rhaid i chi gysylltu â Swyddfa Rhanbarthol y Tribiwnlys o fewn dau fis o benderfyniad y Cyngor. Yna bydd ffurflen apêl Treth Gyngor yn cael ei hanfon atoch i chi ei llenwi.

Os nad yw'r Cyngor yn ysgrifennu'n ôl atoch o fewn dau fis, fe allech ddal i apelio atom ni, cyn belled nad oes pedwar mis wedi mynd heibio ers i chi ysgrifennu at y Cyngor yn wreiddiol.

Nid yw Tribiwnlys yn gwrandao apelau sy'n ymwneud â Budd-dâl Tai, Budd-dâl Treth Gyngor neu pan nad ydych wedi talu eich bil Treth Gyngor.

Dylech gysylltu â'ch cyngor lleol am gyngor ynglŷn â'r materion hyn.

4. Hysbysiadau Cwblhau

Os ydych yn meddwl nad yw gwaith ar eich eiddo wedi'i gwblhau, ac ni ellir ei gwblhau yn rhesymol erbyn y dyddiad ar yr hysbysiad cwblhau, gallwch apelio yn uniongyrchol i ni.

Os ydych yn dymuno apelio, mae'n rhaid i chi gysylltu â Swyddfa Rhanbarthol y Tribiwnlys o fewn pedair wythnos o dderbyn yr hysbysiad cwblhau. Dylech ofyn i'r swyddfa yrru ffurflen apêl i chi. Mae angen i chi lenwi'r ffurflen a gyrru copi o'r hysbysiad cwblhau. Dylech wneud apêl gwahanol ar gyfer pob hysbysiad cwblhau.

Mae manylion ynglŷn â sut y gallwch gysylltu â Swyddfa Rhanbarthol y Tribiwnlys ar gefn y daflen hon.

5. Mae'r Tribiwnlys hefyd yn gwrandao apelau yn erbyn cosbau sy'n cael eu gosod gan y Swyddog Prisio neu Awdurdod Bilio am beidio â darparu gwybodaeth mae ganddynt yr hawl i ofyn amdano.

6. Mae yna hefyd apelau yn erbyn ardrethi draenio, sy'n cael eu pennu gan Fwrdd Draenio, sy'n dod o dan awdurdod y Tribiwnlys Prisio.

Cysylltwch â Swyddfa Rhanbarthol y Tribiwnlys am ragor o wybodaeth am y mathau hyn o apelau.

BETH SY'N DIGWYDD WEDI I'R TRIBIWNLYS DDERBYN APÊL?

Bydd Swyddfa Rhanbarthol y TP yn rhoi gwybod i chi pan rydym wedi derbyn eich apêl gan yrru arweinyfr sy'n egluro'r broses apêl a sut y gallwn fod o gymorth. Bydd hysbysiad o wrandawriad yn cael ei yrru i chi cyn gynted â phosib. Byddwch yn derbyn o leiaf pedair wythnos o rybudd o ddyddiad y gwrandawriad.

Os nad ydych yn gallu mynychu gwrandawriad y Tribiwnlys ar y dyddiad ac amser a roddwyd, gallwch ofyn am:

- ddyddiad gwrandawriad arall;
- ddelio â'r achos yn eich absenoldeb.

Bydd dyddiad gwrandawriad newydd yn cael ei drefnu os ydych wedi ceisio cytuno eich achos gyda'r Swyddog Prisio/Swyddog Rhestru neu'r Cyngor, ac yn gallu rhoi rheswm da dros beidio â mynychu ar y dyddiad gwreiddiol. Gall fod yn gryn amser cyn y gellir trefnu dyddiad gwrandawriad newydd.

BETH SY’N DIGWYDD YNG NGWRANDAWIAD Y TRIBIWNLYS?

Mae’r gwrandawriad yn weddol anffurfiol ac fe fydd y Tribiwnlys yn ceisio gwneud i bawb deimlo’n gartrefol. Yn ystod y gwrandawriad bydd y Tribiwnlys yn gofyn i chi gyflwyno eich achos a byddwch yn gallu gofyn cwestiynau ynglŷn ag unrhyw dystiolaeth y mae’r Swyddog Prasio/Swyddog Rhestru neu’r Cyngor wedi’i chyflwyno.

Mae bob amser yn ddefnyddiol i chi fod yn bresennol yn y gwrandawriad fel eich bod yn gallu ateb unrhyw gwestiynau gan Aelodau’r Tribiwnlys. Fodd bynnag, mae’r Aelodau yn rhoi yr un ystyriaeth i bob achos sy’n dod ger eu bron. Gellir gofyn i’r Tribiwnlys ddelio â’ch achos yn eich absenoldeb.

Bydd manylion cyfarwyddyd pellach yn cael eu hanfon atoch chi gyda’r hysbysiad o wrandawriad.

PA FATH O BOBL SY’N AELODAU LLEYG Y TRIBIWNLYS PRISIO?

Mae aelodau’r Tribiwnlys Prasio yn dod o groestoriad eang o’r gymdeithas. Maent yn cynnwys pobl o grwpiau ethnig lleiafrifol a phobl ag anabledd, sy’n cynrychioli amryw broffesiwn yn cynnwys athrawon, cyfreithwyr, penseiri, plymwyr, tafarnwyr, siopwyr a phobl busnes, yn ogystal â phobl sydd wedi ymddeol. Mae rhai o’r cyn aelodau a’r aelodau presennol yn cynnwys rhai pobl sydd wedi ymddangos gerbron Tribiwnlys yn flaenorol i apelio yn erbyn eu Ardrethi neu Dreth Gyngor eu hunain.

Nid yw aelodau Tribiwnlys yn derbyn unrhyw dâl am eu gwaith. Serch hynny, maent yn gallu hawlio costau teithio, prydau a phan yn angenrheidiol, coll enillion. Ni allwch ddod yn aelod os ydych wedi cael eich carcharu neu wedi cael eich gwneud yn fethdalwr.

ALLWCH CHI OFYN I SWYDDFA RHANBARTHOL Y TRIBIWNLYS AM GYNGOR?

Gallwch. Mae'r Clerc a'r Staff bob amser yn ceisio bod yn gwrtais a chynorthwyol a byddent yn ateb unrhyw gais rhesymol am gymorth neu gyngor. Mae croeso i chi ymweld â Swyddfa Rhanbarthol y Tribiwnlys neu gysylltu â ni drwy ffonio, ffacsio neu e-bostio. Mae copïau o'n arweinlyfrau a gwybodaeth arall ynglŷn â Tribiwnlys Priso ar gael ar y rhyngwyd www.valuation-tribunals-wales.gov.uk

MWY O WYBODAETH

Mae'r gwrandawiaidau yn cael eu cynnal mewn Swyddfeydd Rhanbarthol y Tribiwnlys, adeiladau cyhoeddus a manau cyfarfod eraill sy'n addas.

Mae copïau o holl benderfyniadau'r Tribiwnlys yn cael eu cadw am chwe blynedd. Gall y cyhoedd edrych ar y penderfyniadau hyn. Os ydych eisiau edrych ar unrhyw o'r penderfyniadau hyn, cysylltwch â'ch swyddfa Tribiwnlys Priso leol os gwelwch yn dda. Mae copïau o agendâu a phenderfyniadau'r Tribiwnlys i'w gweld ar wefan TPC. Gallwch ganfod mwy o wybodaeth ynglŷn â Tribiwnlys Priso Cymru a chopïau o'r arweinlyfrau ar ein gwefan, fel uchod.

Y prif ddeddfwriaeth sy'n gweinyddu Treth Gyngor ac Ardrethi Annomestig yw Deddfau Cyllid Llywodraeth Leol, 1988 a 1992 ynghyd â rheoliadau ategol - yn arbennig;

- i) Rheoliadau'r Dreth Gyngor (Newid i Rhestri ac Apelau) 1993 Offeryn Statudol 290 (diwygiedig)
- ii) Rheoliadau Tribiwnlys Priso (Cymru) 2010 Offeryn Statudol 713 (Cy.69)
- iii) Rheoliadau Ardrethi Annomestig (Newid Rhestri ac Apelau) (Cymru) 2005 Offeryn Statudol 758

Rydym yn ymroddedig i drin pob un yn deg. Ni fydd unrhyw un sy'n gwneud apêl yn cael eu trin yn llai ffafriol oherwydd eu hil, lliw, cenedligrwydd, oed, crefydd, tras ethnig, rhyw, rhywioldeb, statws priodasol neu anabled.

Os oes gennych unrhyw anghenion ychwanegol, er enghraifft, eich golwg, clyw neu symudedd, neu os byddwch angen cyfieithydd, rhowch wybod i Swyddfa Rhanbarthol y Tribiwnlys Prisio o flaen llaw, os gwelwch yn dda. Fe fyddwn yn gwneud ein gorau i'ch helpu.

Amlinellir cydsynaid TPC i Ryddid Gwybodaeth, Gwarchod Data a Deddfwriaeth Gwybodaeth Amgylcheddol mewn datganiad polisi a fydd yn cael ei gyhoeddi ar wefan TPC: copïau ar gael drwy Swyddfeydd Rhanbarthol y Tribiwnlys Prisio.

Tribiwnlys Priso ar gyfer Cymru

Rhanbarth Dwyrain Cymru
22 Gold Tops
CASNEWYDD
Gwent
NP20 4PG
Ffôn: 01633 266367
Ffacs: 01633 253270
E-bost: VTWaleseast@vtw.gsi.gov.uk

CS Powys
CBS Blaenau Gwent
CBS Caerffili
CS Sir Fynwy
CT Casnewydd
CBS Torfaen

Swyddfeydd Priso:

Wrecsam

Tŷ'r Rhaglyw
Stryd Rhaglyw
WRECSAM
LL11 1PR
Ffôn: 03000 505400

Casnewydd

Ail Lawr
Tŷ Clarence
Clarence Place
CASNEWYDD
Gwent
NP20 7AA
Ffôn: 01633 205600

Merthyr Tudful

Cyllid y Wlad
Adeiladau'r Llywodraeth
Stryd y Castell
MERTHYR TUDFUL
CF47 8TX
Ffôn: 03000 508000

RHANBARTH GOGLEDD CYMRU

Tribiwnlys Priso ar gyfer Cymru
Rhanbarth Gogledd Cymru
Adeiladau'r Llywodraeth, Bloc A (L1)
Sarn Mynach
CYFFORDD LLANDUDNO
LL31 9RZ
Ffôn: 03000 625350
Ffacs: 03000 625368
E-bost: VTWalesnorth@vtw.gsi.gov.uk

Swyddfeydd Priso:

Wrecsam
Tŷ'r Rhaglyw
Stryd Rhaglyw
WRECSAM
LL11 1PR
Ffôn: 03000 505400

Ardaloedd: CYNGHORAU (AWDURDODAU BILIO)

CBS Wrecsam
CS Y Fflint
Cyngor Gwynedd
CS Ynys Môn
CBS Conwy

Bangor
Tŷ Glyder
339 Stryd Fawr
BANGOR
LL57 1YA
Ffôn: 03000 504240

RHANBARTH DE CYMRU

Tribiwnlys Priso ar gyfer Cymru
Rhanbarth De Cymru
22 Gold Tops
CASNEWYDD
NP20 4PG
Ffôn: 01633 255003
Ffacs: 01633 255004
E-bost: VTWalesouth@vtw.gsi.gov.uk

Ardaloedd: CYNGHORAU (AWDURDODAU BILIO)

CBS Pen-y-bont ar Ogwr
CS Caerdydd
CBS Rhondda Cynon Taf
CBS Bro Morgannwg
CBS Merthyr Tudful

Swyddfeydd Priso:

Caerdydd

Tŷ Rhodfa
Ffordd Tŷ Glas
Llanisien
CAERDYDD
CF14 5GR
Ffôn: 029 2080 6800

Merthyr Tudful

Cyllid y Wlad
Adeiladau'r Llywodraeth
Stryd y Castell
MERTHYR TUDFUL
CF47 8TX
Ffôn: 03000 508000

RHANBARTH GORLLEWIN CYMRU

Ardaloedd: CYNGHORAU (AWDURDODAU BILIO)

Tribiwnlys Priso ar gyfer Cymru

Rhanbarth Gorllewin Cymru
Llawr Cyntaf, 14 Stryd y Brenin
CAERFYRDDIN
SA31 1BH
Ffôn: 01267 235071
Ffacs: 01267 221579
E-bost: VTWaleswest@vtw.gsi.gov.uk

Dinas a Sir Abertawe
CS Caerfyrddin (Rhan 3)
CS Caerfyrddin (Rhan 1 a 2)
CS Ceredigion
CS Sir Benfro

Swyddfeydd Priso:

Caerfyrddin

Adeiladau'r Llywodraeth
Teras Picton
CAERFYRDDIN SA31 3BT
Ffôn: 01267 322200

Abertawe

Tŷ Nant
180 Stryd Fawr
ABERTAWE SA1 1JR
Ffôn: 01792 497700

Dylech nodi nad yw'r daflen hon yn cynnwys pob agwedd o'r Tribiwnlys Priso. Nid yw'r wybodaeth mae'n ei chynnwys yn rhwymo Tribiwnlys Priso, nac yn effeithio ar ddefnydd y Rheoliadau neu ddeddfau perthnasol. Bydd Clerc Rhanbarthol y Tribiwnlys yn ymateb i unrhyw gais rhesymol am gyngor ynglŷn â'r drefn cyn dechrau'r gwrandawriad.